

بیداری جهان اسلام و رهایی از سلطه استکبار با وحدت قرآن محور و عترت پایه

امام خمینی(ره) با تکیه بر وحدت به منزله تنها راهکار رهایی از شر سلطه مستکبران از جهان اسلام، آن را مستند به آیات قرآن و سیره اهل بیت(ع)، به لحاظ شرعی یک واجب دینی و به لحاظ سیاسی یک واجب راهبردی دانسته و در همین راستاست که چه در داخل کشور و چه در جهان اسلام آن را رمز بقا و حفظ اسلام و حکومت الله بیان می‌دارند.

گروه سیاسی - امام خمینی(ره) با تکیه بر وحدت به منزله تنها راهکار رهایی از شر سلطه مستکبران از جهان اسلام، آن را مستند به آیات قرآن و سیره اهل بیت(ع)، به لحاظ شرعی یک واجب دینی و به لحاظ سیاسی یک واجب راهبردی دانسته و در همین راستاست که چه در داخل کشور و چه در جهان اسلام آن را رمز بقا و حفظ اسلام و حکومت الله بیان می‌دارند.

امام خمینی(ره)

«قرآن و عترت، وحدت اسلامی، آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی» عنوان روز ۱۸ بهمن در تقویم دهه فجر امسال است که شاید بتوان گفت از پرتکرارترین مفاهیم و واژگان در بیانات امام(ره) بوده است. امام خمینی(ره) از ابتدای شروع نهضت تا هنگام رحلت بر وحدت کلمه در داخل و وحدت جهان اسلام تأکید فراوان داشته و این دغدغه نیز دقیقاً با استناد مستقیم و غیر مستقیم به آموزه ها و آیات قرآن بوده است.

وحدت؛ رمز بقای انقلاب

امام(ره) اساساً حفظ و تداوم انقلاب اسلامی را در رو حفظ وحدت در داخل دانسته و در وصیتنامه سیاسی - الهی خود نیز بیان می‌دارند: «بی تردید رمز بقاء انقلاب اسلامی همان رمز پیروزی است و رمز پیروزی را ملت می‌داند و نسل های آینده در تاریخ خواهند خواند که دو رکن اصلی آن انگیزه الهی و مقصد عالی حکومت اسلامی و اجتماع ملت در سراسر کشور با وحدت کلمه برای همان انگیزه و مقصد، اینجانب به همه نسل های حاضر و آینده وصیت می‌کنم که اگر بخواهید اسلام و حکومت الله برقرار باشد و دست استعمار و استثمارگران خارج و داخل از کشورتان قطع شود این انگیزه الهی را که خداوند تعالی در قرآن کریم بر آن سفارش فرموده است از دست ندهید و در مقابل این انگیزه که رمز پیروزی و بقاء آن است، فراموشی هدف و تفرقه و اختلاف است. بی جهت نیست که بوق های تبلیغاتی در سراسر جهان و ولیده های بومی آنان تمام توان خود را صرف شایعه ها و دروغ های تفرقه افکن نموده اند و میلیاردها دلار برای آن صرف می‌کنند... امروز و در آتی نیز آنچه برای ملت ایران و مسلمانان جهان باید مطرح باشد و اهمیت آن را در نظر گیرند، خنثی کردن تبلیغات تفرقه افکن خانه برانداز است. توصیه اینجانب به مسلمین و خصوص ایرانیان به ویژه در عصر حاضر آن است که در مقابل این توطئه ها عکس العمل نشان داده و به انسجام و وحدت خود به هر راه ممکن افزایش دهند و کفار و منافقان را مأیوس نمایند.»

در واقع از نگاه امام(ره)، وحدت در داخل و در جهان اسلام به هم پیوند خورده و ایران به منزله بخشی از جغرافیای جهان اسلام اگر وحدت درونی را حفظ کند موفق به تحقق وحدت اسلامی خواهد شد و حتی فراتر از آن وحدت را تنها راهکار حفظ «اسلام و حکومت الله» معرفی می‌کنند.

چیستی وحدت در تفکر امام(ره)

حال شاید این سؤال بنیانی مطرح شود که امام خمینی(ره) چه تعریفی از وحدت ارائه می‌دهند و چگونه به آن می‌نگرند؟ «البته دو تفکر هست باید هم باشد، دو رأی هست باید هم باشد، سلیقه های مختلف باید باشد لکن سلیقه های مختلف اسباب این نمی‌شود که انسان با هم خوب نباشد... اگر در یک ملتی اختلاف سلیقه نباشد، این ناقص است... اختلاف باید باشد، اختلاف سلیقه، اختلاف رأی، مباحثه، جار و جنجال اینها باید باشد لکن نتیجه این نباشد که ما دو دسته بشویم دشمن هم. باید دو دسته باشیم در عین حالی که اختلاف داریم، دوست هم باشیم.» (صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۷) و این همان وحدت در عین کثرت است که برخاسته از تفکر و رویکرد فلسفی صدارایی امام خمینی(ره) است؛ یعنی ایشان از یکسو نبود اختلاف سلیقه را مذموم دانسته و از طرفی اختلاف سلیقه را هم عاملی برای دشمنی و به وحدت نرسیدن در عرصه های کلان نمی‌دانند.

استنادات قرآنی وحدت در کلام امام(ره)

البته این تأکید امام (ره) بر وحدت قطعاً نمی‌تواند مبنای دینی و قرآنی نداشته باشد و ایشان به وضوح با استناد به آیات مختلف قرآن به این امر اشاره می‌کنند. آنجا که می‌فرمایند: «این الآن یک نعمتی است که خدا به ما داده که همه

مطمئنأً، برادروار پیش هم نشسته ایم، حرفهایمان را می زنیم، این را حفظش کنید.» (همان، ج ۱۰، ص ۱۵۵). در اینجا امام با استناد به آیه ۱۰۳ سوره آل عمران؛ «وَ اذْكُرُوا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَاءَ قَالَفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ قَاَصْبِحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ اِخْوَانًا» از تعبیر «نعمت» برای وحدت استفاده می کنند.

در جای دیگر امام(ره) از تعبیر «معجزه» برای وحدت بهره می جویند؛ «این وحدت کلمه ای که در تمام اقشار ایران پیدا شد معجزه بود. کسی نمی تواند این را ایجاد کند؛ این معجزه بود. این امر الهی بود. این وحی الهی بود نه کار بشر.» (همان، ج ۶، ص ۳۱۰) که آن هم مستند به آیه ۶۳ سوره انفال؛ «وَ اَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ اَنْفَقْتَ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا مَا اَلَّتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَ لَكِنَّ اللّٰهَ اَلَفَ بَيْنَهُمْ» است.

دو آیه معروف دیگری که امام(ره) برای وجوب و ضرورت وحدت و نه یک انتخاب و امر مستحبی، بدان اشاره می کنند: «وَ لَنْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا» و «وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَ لَا تَفَرَّقُوا». بر این مبنا ایشان می فرمایند: «مسلمین به حکم اسلام باید دید واحده باشند که بتوانند دست اجانب و مستعمرین را از دخالت در کشور خود قطع کنند.» (همان، ج ۲، ص ۴۰۳) و «اگر مسلمین به حسب امری که خدای تبارک و تعالی فرموده است: «وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَ لَا تَفَرَّقُوا» اگر به همین یک امر و نهی عمل می کردند، تمام مشکلاتشان- مشکلات سیاسی، اجتماعی و اقتصادیشان -رفع می شد؛ و هیچ قدرتی نمی توانست با آن مقابله کند.» (همان، ج ۹، ص ۱۲۹) یا در جایی دیگری می فرمایند: «قرآن کریم فرموده است: «وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَ لَا تَفَرَّقُوا» این یک دستور است؛ دستور الزامی است، امر است؛ مشتمل بر یک امر است و یک نهی.» (همان، ج ۸، ص ۴۲۲)

امام(ره) همچنین با بهره مندی از آیه «اِنَّما الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ» به تشریح مفهوم برادری مؤمنین پرداخته و می فرمایند: «مؤمنین سرتاسر دنیا برادرند به حسب حکم قرآن. و برادرها برابرد و در شادی و غم هم مشترک اند. در اسلام همین برادری است که مبدأ همه خیرات است... اسلام، قرآن، عقد اخوت بین ما انداخته است: «المؤمنون اخوة» مؤمنون، همه، نه ترک و نه فارس و نه عرب و نه عجم و نه هیچ جا، همه مؤمنین برادرند. این قرآن است.» (همان، ج ۱۱، ص ۲۶۷) و «اسلام، احکام اخلاقی اش هم سیاسی است. همین حکمی که در قرآن هست که مؤمنین برادر هستند، این یک حکم اخلاقی است، یک حکم اجتماعی است، یک حکم سیاسی است... این یک حکم اخلاقی است که در آن حکم اجتماعی هم هست و علاوه بر این جهات سیاسی دارد. جهات سیاسی آن همین بود که همه دیدید که ملت ایران وقتی که با هم مجتمع شدند و برادروار با هم در کنار هم بودند و همه توجه به برادری اسلامی خود داشتند، قدرتهای بزرگ نتوانستند در مقابل این برادرها؛ در مقابل اینهایی که مجتمع با هم شدند، نتوانستند در مقابل اینها قیام کنند و تاب مقاومت بیاورند؛ همه راه خودشان را گرفتند و رفتند.» (همان، ج ۱۳، ص ۱۳۱)

لذا وحدت اسلامی در نگاه امام(ره) به لحاظ شرعی یک واجب دینی و قرآنی و به لحاظ سیاسی یک واجب راهبردی است. در واقع در تفکر امام(ره) رفع مشکلات جهان اسلام از جمله مجموعه عقب ماندگی های داخلی و غلبه بر جبهه کفر و استکبار از مسیری جز وحدت دنیای اسلام حول محور قرآن و عترت به مثابه عامل ایجابی و هدف قرار دادن استکبار به مثابه عامل سلبی محقق نخواهد شد. موانع عملی و راهکارهای تحقق وحدت

امام(ره) اما صرفاً برای تبیین مقوله تنها به ضرورت تحقق و وجوب آن اکتفا نکرده و موانع عملی و راهکارهای تحقق آن را نیز تشریح می کنند تا فقط از منظر نظری به این امر راهبردی نپرداخته باشند: «مشکل... مشکل دولت هاست با هم، چرا باید دولت های اسلامی با هم اینطور باشند که هر کدام به طرف دیگر بکشند؟ چرا باید یک کشورهایی که دارای همه چیز هستند و دارای همه جور قدرت هستند، اسرائیل با آن عده کم بیاید و به آنها اینطور حکمفرمایی کند؟ چرا باید اینطور باشد؟ جز این است که ملت ها از هم جدا و از دولت ها جدا و دولت ها از هم جدا و یک میلیارد جمعیت مسلمین با همه تجهیزاتی که دارند نشسته اند و اسرائیل آن جنایات را به لبنان می کند و به فلسطین می کند و آنها نشسته اند و تماشا می کنند؟ تماشاگر هستند؟ آن قدر صدای برادرهای ما از آنجا بلند است و ما گوش می کنیم و نشستیم تماشاگر هستیم. کی ما باید قدرت خودمان را بیابیم؟» (همان، ج ۱۰، ص ۴۱۷)

در واقع امام(ره) مانع اصلی را وجود دولت های وابسته به غرب و شرق می دانند که اساساً در مسیر تنازع و اختلاف افکنی قدم برمی دارند و لذا همین وابستگی به بیگانه این حکومت ها را از ملت های خود نیز جدا کرده است و تا چنین وضعیتی بر جهان اسلام حاکم باشد تحقق وحدت امری ناشدنی به نظر می رسد. لذا امام(ره) راهکار غلبه بر این مانع را سرنگون کردن حکومت های مستبد دست نشانده دشمنان اسلام و بیداری و آگاهی ملت ها می دانند و می فرمایند: «از طرفی وطن اسلام را استعمارگران و حکام مستبد و جاه طلب تجزیه کرده اند. امت اسلام را از هم جدا کرده و به صورت چندین ملت مجزا در آورده اند... ما برای این که وحدت امت اسلام را تأمین کنیم، برای اینکه وطن اسلام را از

تصرف و نفوذ استعمارگران و دولت های دست نشانده آنها خارج و آزاد کنیم راهی نداریم جز اینکه تشکیل حکومت بدهیم. چون به منظور تحقق وحدت و آزادی ملت های مسلمان بایستی حکومت های ظالم و دست نشانده را سرنگون کنیم و پس از آن حکومت عادلانه اسلامی را که در خدمت مردم است به وجود آوریم.» (امام خمینی، حکومت اسلامی، ص ۳۶)

بیداری مسلمین گام اول برای نیل به وحدت

از طرفی امام(ره) برای اینکه آگاهی و بیداری در امت اسلامی برای مقابله با سیاست ها و طرح های تفرقه افکنانه استکبار و حکومت های وابسته به آن در جهان اسلام ایجاد شود به بیان ضرورت توجه شیعه و اهل سنت به نقاط مشترک و پرهیز از دامن زدن به اختلافات می پردازند و می فرمایند: «از ملی گرایی خطرناک تر و غم انگیزتر، ایجاد خلاف بین اهل سنت و جماعت با شیعیان است و القای تبلیغات فتنه انگیز و دشمنی ساز بین برادران اسلامی و ایمانی است و بحمدالله تعالی در انقلاب اسلامی ایران هیچ اختلافی بین این دو طایفه وجود ندارد و همه با دوستی و اخوت در کنار هم زندگی می کنند و اهل سنت که در ایران جمعیت اش بی شمارند... و دارای علما و مشایخ بسیار هستند، با ما برادر و ما با آنها برادر و برابریم و آنان با نغمه های نفاق افکنانه ای که بعضی جنایتکاران و وابستگان به صهیونیسم و آمریکا، ساز نموده اند، مخالفند. و برادران اهل سنت در کشورهای اسلامی بدانند که این عمال وابسته به قدرت های شیطانی بزرگ، خیرخواه مسلمین و اسلام نیستند و لازم است مسلمانان از آنها تبری کنند و به تبلیغات نفاق افکنانه آنان گوش فراندهند. من دست برادری به تمام مسلمانان متعهد جهان می دهم و از آنان می خواهم که به شیعیان با چشم برادری عزیز نگاه کنند و با این عمل شان همانند همیشه نقشه های شوم اجانب را خنثی کنند.» (صحیفه امام، ج ۱۳، ص ۲۰۹)

امام(ره) برای تحقق وحدت اسلامی در عرصه میدانی نیز با نامگذاری آخرین جمعه ماه رمضان به نام روز جهانی قدس و تأکید بر ابعاد سیاسی حج در کنار ابعاد عبادی آن و برگزاری مراسم برائت از مشرکین، اقدامات اساسی و عینی را برای تحقق عملیاتی وحدت و گذار آن از مرحله ایده انجام دادند که توانسته برکات و ثمرات فراوانی را برای وحدت دنیای اسلام در پی داشته باشد که یکی از ملموس ترین این دستاوردها مقابله و مخالفت عمومی در جهان اسلام با جریان تکفیری و افراط گرایی از قبیل داعش بوده است و این چیزی نیست جز ثمره همان دغدغه مندی و آگاهی بخشی قرآنی امام(ره) و مجموعه شخصیت های معتقد و باورمند به وحدت اسلامی.

خبرگزاری ایکنا